

Politik Bilim

Türkiye'nin bilim ve teknoloji politikası olacak mı?

Aykut Göker

<http://www.inovasyon.org>

Türkiye'nin doğru dürüst bir bilim ve teknoloji politikası olmadığını gördük. Şimdi geldik 'olacak mı' sorusuna. “**Dokuzuncu Kalkınma Plânı (2007-2013)**” ile ilgili olarak yazdıklarımın, hiç olmazsa bundan sonra, bir politikamız olabileceğini düşünmüşsünüzdür. En iyisi Plân'ı birlikte gözden geçirelim:

Plân'ın ana kurgusu şu: Beş **temel amaç** seçilmiş. Bunlar Plân Stratejisi'nde öngörülenlerin aynısı: “Rekabet gücünün artırılması; istihdamın artırılması; beşerî gelişme ve sosyal dayanışmanın güçlendirilmesi; bölgesel gelişmenin sağlanması; kamu hizmetlerinde kalite ve etkinliğin artırılması.” Tabii, bu temel amaçlara erişebilmek için, daha önce erişilmesi gereken pek çok ara hedef var; bu ara hedefler de temel amaçları tanımlayan ana başlıkların altında ara başlıklar olarak sayılmış. Konunun daha iyi anlaşılabilmesi için, örneğin, “rekabet gücünün artırılması” ana amacı altında sayılan ara hedeflere göz atalım; şunlar sayılmış:

- Makroekonomik İstikrarın Kalıcı Hâle Getirilmesi
- İş Ortamının İyileştirilmesi
- Ekonomide Kayıt Dışılığın Azaltılması
- Finansal Sistemin Geliştirilmesi
- Enerji ve Ulaştırma Altyapısının Geliştirilmesi
- Çevrenin Korunması ve Kentsel Altyapının Geliştirilmesi
- ARGE ve Yenilikçiliğin Geliştirilmesi
- Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Yaygınlaştırılması
- Tarımsal Yapının Etkinleştirilmesi
- Sanayi ve Hizmetlerde Yüksek Katma Değerli Üretim Yapısına Geçişin Sağlanması

Temel amaçlara ilişkin başlıklar, doğal olarak, 2007-2013 döneminde ülke için öngörülen gelişmenin ‘**ana eksenlerini**’ de belirlemiş oluyor. Özetle Plân, bu ana gelişme eksenlerinde başarı kazanılabilmesi için yapılması gerekenleri belirliyor; alınması gereken önlemleri; öngörülen kurumsal ve yasal düzenlemeleri; yararlanılacak araçları ortaya koyuyor. Bilim ve teknoloji yararlanılacak araçlardan ikisidir ve esas itibarıyla de, “rekabet gücünün artırılması” için kullanılacaktır. Ama, Türkiye ‘bilim ve teknolojiye yeterince sahip ya da egemen değildir’, tespitinden hareketle olsa gerek; bu iki araçta yeterli hâle gelebilme meselesi de, yukarıda sıralanan ara hedeflerden üçü (“ARGE ve Yenilikçiliğin Geliştirilmesi”, “Bilgi ve İletişim Teknolojilerinin Yaygınlaştırılması” ve “Sanayi ve Hizmetlerde Yüksek Katma Değerli Üretim Yapısına Geçişin Sağlanması”) kapsamında ve daha alt hedefler hâlinde ele alınmış.

Bilim ve teknoloji derken ne tür araçlardan söz ediyoruz? Yinelenmesinden bıktınız ama, bunlar, içinde yaşadığımız çağda, ülkelerin rekabet üstünlüklerini belirleyen stratejik önemdeki araçlardır. Uluslararası rekabet üstünlüğü yarışı da aslında bilim, teknoloji ve teknolojik inovasyon kulvarlarında cereyan etmektedir. Hangi uluslar, diğerlerine göre, daha yüksek bir yaşam standardı sürdürüyor; ekonomilerini üretime, üretimlerini de bilim ve teknolojiye dayandıran uluslar değil mi? Sanayi Devrimi'ni kaçıran Osmanlı'dan beri, onun aslı mirasçısı olan benim ulusum ise, hâlâ bilim ve teknolojiye açığını kapatamadığı için yeteri yetkinlikte üretmiyor; üretim zincirinde yeterince net katma değer yaratamıyor; ve uluslararası arenada hep en gerilerde koşuyor. Bu tespitlere göre,

beklenirdi ki, bilim ve teknolojiye diğer ulusların attığı stratejik önem bizim Plân'ımızın kurgusunda da öne çıksın; bilim ve teknolojiye yetkinleşme meselesine, Plân'da **gelişmenin ana eksenlerinden biri olarak**, başlı başına yer verilmiş olsun. Mevcut kurgu, kanımca, temelde **üretmeyi** başa almayan bir bakış açısının yansımasıdır ve bu sâdece 2007-2013 Plân'ına özgü de değildir.

Denebilir ki, sen Plân'a şekil açısından bakıyorsun; asıl işin özüne, bilim ve teknoloji ile ilgili maddelerin içinde ne yazıyor; ona bak. Gelecek hafta ona da bakalım.

CBT. 28 Temmuz 2006